

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 144/2015-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. apríla 2015 predbežne prerokoval sťažnosť Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, Námestie legionárov 5, Prešov, zastúpeného advokátom JUDr. Andrejom Cifrom, Advokátska kancelária, J. Kráľa 5/A, Lučenec, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 571/2013 a jeho uznesením z 30. januára 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. mája 2014 doručená sťažnosť Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, Námestie legionárov 5,

Prešov (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietala porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 571/2013 a jeho uznesením z 30. januára 2014.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ *„je občianskym združením založeným v zmysle zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, ktorého predmetom činnosti je ochrana práv spotrebiteľa podľa uvedeného zákona“*.

Pre účely ochrany žalovaného spotrebiteľa sťažovateľ podľa § 93 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku vstúpil ako vedľajší účastník na jeho strane do konania vedeného Okresným súdom Rimavská Sobota (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 1 Ro 702/2012 (neskôr pod sp. zn. 6 C 92/2012), ktorého predmetom bolo uplatňovanie finančného plnenia zo spotrebiteľského úveru.

Okresný súd v označenej veci rozhodol platobným rozkazom z 26. septembra 2012, ktorým žalobe v plnom rozsahu vyhovel. Po tom, ako bolo sťažovateľovi rozhodnutie súdu prvého stupňa doručené (13. novembra 2012), tento proti nemu podal odpor s odôvodnením, že *„platobný rozkaz nemal byť v zmysle § 172 ods. 9 OSP vydaný s ohľadom na neprijateľné zmluvné podmienky obsiahnuté v právnom titule, z ktorého žalobca odvodzoval svoj nárok... poukázal na nekalosť obchodnej praktiky v podobe Dohody o uzavretí splátkového kalendára a uznaní záväzku a zároveň vzniesol námietku premlčania uplatneného nároku“*.

Odpor sťažovateľa okresný súd uznesením č. k. 6 C 92/2012-64 zo 14. februára 2013 odmietol ako podaný neoprávnenou osobou s poukazom na stanovisko *„o nemožnosti podania odporu proti platobnému rozkazu vedľajším účastníkom“*.

Proti tomuto rozhodnutiu okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom krajský súd napadnutým uznesením č. k. 14 Co 571/2013-89 z 30. januára 2014 rozhodol tak, že prvostupňové rozhodnutie potvrdil, pretože sa stotožnil s jeho záverom „o neoprávnenosti vedľajšieho účastníka na podanie odporu proti platobnému rozkazu“.

Sťažovateľ sa „domnieva, že postupom a... rozhodnutím Krajského súdu... sp. zn. 14 Co/571/2013-89 zo dňa 30. 01. 2014 bolo porušené jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky... a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd...

... najmä jeho právo implikované a obsiahnuté vo vyššie uvedených garanciách – právo na prístup k súdu.

Krajský súd... svojím rozhodnutím vyvolal stav *denegatio iustitiae*.

Uvedené bolo spôsobené v dôsledku aplikácie ústavne nekonformného a arbitrárneho výkladu relevantných procesnoprávných noriem.“.

Sťažovateľ tvrdí, že všeobecnými súdmi uplatnený «výklad procesnoprávných noriem popiera zmysel a účel právnej úpravy v ustanoveniach § 93 ods. 2 a § 93 ods. 4 veta prvá OSP.

... ustanovenie § 93 ods. 2 OSP priamo legitimuje na účasť v súdnom konaní občianske združenie, ktorého predmetom činnosti je ochrana práv spotrebiteľa. Následne za situácie, keď sú v súdnom konaní priznané vedľajšiemu účastníkovi rovnaké práva a povinnosti ako účastníkovi (§ 93 ods. 4 veta prvá OSP), formulované stanovisko priamo popiera vymedzenú zákonnú úpravu a odníma právo na prístup k súdu vedľajšiemu účastníkovi.

Predmetné stanovisko o nemožnosti podania odporu proti platobnému rozkazu v tzv. „skrátenom konaní“ diskvalifikuje vedľajšieho účastníka vo vzťahu k jeho zákonným oprávneniam za účelom naplnenia účelu svojho vstupu do súdneho konania.

Nesprávnosť takéhoto postupu zo strany súdu je zároveň zvýraznená tým, že vedľajší účastník, ktorého predmetom činnosti je ochrana práv podľa osobitného predpisu (zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa), nemôže poskytnúť ochranu žalovanému spotrebiteľovi najmä za situácie, keď všeobecný súd v rozpore s ustanovením § 172 ods. 9

OSP vydal platobný rozkaz. Uvádzaný postup je zároveň popretím zmyslu a právnej úpravy Európskej únie smerujúcej k ochrane spotrebiteľov. Všeobecný súd zlyhal pri ex offo súdnej kontrole neprijateľných zmluvných podmienok...».

Podľa názoru sťažovateľa „V prejednávanej veci sa... nemožno odvolávať na tú skutočnosť, že pokyn sudcu prvostupňového súdu na vydanie platobného rozkazu bol učený... deň pred vstupom vedľajšieho účastníka do súdneho konania. Uvedené práve poukazuje na to, že predmetný nárok bol prvotne podrobený kontrole zo strany sudcu.“.

Sťažovateľ ďalej uvádza, že „Občiansky súdny poriadok vôbec nebráni vedľajšiemu účastníkovi podať opravný prostriedok do právoplatného skončenia konania. Prioritu musí mať verejný záujem na zbavení spotrebiteľa účinkov neprijateľnej zmluvnej podmienky v rozvine pravidiel verejného poriadku..

Súd je povinný vykladať ustanovenie § 93 ods. 4 O. s. p. umožňujúce vedľajšiemu účastníkovi konať samému za seba tak, aby sa nezmarila možnosť vedľajšieho účastníka zbaviť spotrebiteľa plnenia z neprijateľnej zmluvnej podmienky (nekalej obchodnej praxe), ak konanie ešte nie je právoplatne skončené.“.

Na záver sťažovateľ zvýraznil, že „Odmietnutím odporu došlo k odňatiu práva konať pred súdom nielen vedľajšiemu účastníkovi, ktorý chráni práva hlavného účastníka konania – odporcu, ale aj samotného odporcu, ktorý sa zdá, že je neinformovaným spotrebiteľom...“.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14 Co/571/2013-89 zo dňa 30. 01. 2014 porušené boli.

2. Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14 Co/571/2013-89 zo dňa 30. 01. 2014 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný uhradiť Združeniu na ochranu občana spotrebiteľa HOOS trovy právneho zastúpenia v sume 340,90 €.. na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Andreja Cifru, advokáta.“

Sťažovateľ zároveň požiadal ústavný súd, aby podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) rozhodol o dočasnom opatrení, ktorým odloží vykonateľnosť právoplatného uznesenia krajského súdu č. k. 14 Co 571/2013-89 z 30. januára 2014 s odôvodnením, že „sťažovateľ bol zaviazaný na úhradu trov odvolacieho konania žalobcu. V uvedenom dôsledku je možné predpokladať, že žalobca si bude uplatňovať svoj nárok voči sťažovateľovi cestou exekúcie.

V spojitosti s odmietnutím odvolania sťažovateľa súdom II. stupňa nadobudol platobný rozkaz prvostupňového súdu taktiež účinky exekučného titulu.

V prípade, že dôjde k zrušeniu predmetného rozhodnutia ústavným súdom, prebiehajúcou exekúciou by bol zmarený účel rozhodnutia o ústavnej sťažnosti. Následky exekúcie by bolo možné po rozhodnutí o ústavnej sťažnosti s ťažkosťou reparaovať.“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľov a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy vecí nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré

sú v občianskom súdnom konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, III. ÚS 114/2010).

Námietky sťažovateľa obsiahnuté v jeho sťažnosti podanej ústavnému súdu ťažiskovo smerujú k tvrdeniu, že v jeho prípade bolo porušené jeho „*právo na prístup k súdu*“, a teda je možné ich obsah stotožniť s dôvodom prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku.

Podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Ústavný súd dopytom na Okresnom súde Rimavská Sobota a Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zistil, že sťažovateľ podal proti sťažnosťou napadnutému rozhodnutiu krajského súdu dovolanie, konanie o ktorom je vedené najvyšším súdom pod sp. zn. 1 Cdo 179/2014 a dosiaľ o ňom nebolo rozhodnuté.

Podľa názoru ústavného súdu má v danom prípade právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa najprv a predovšetkým najvyšší súd ako súd dovolací (k podobným záverom už ústavný súd dospel vo veciach napr. m. m. III. ÚS 114/2010, III. ÚS 199/2010, III. ÚS 462/2011).

Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ svoje námietky uplatnil v sťažnosti podanej ústavnému súdu, pričom v čase rozhodovania ústavného súdu nie je dovolacie konanie ešte

skončené, bolo dôvodné sťažnosť odmietnuť pre jej predčasnosť, pretože o ochrane označených práv, ktorých porušenie sťažovateľ namieta, bude ešte rozhodovať najvyšší súd ako súd dovolací. Podanie dovolania a súbežne s ním aj podanie sťažnosti ústavnému súdu navodzuje situáciu, keď uvedený princíp subsidiarity síce vylučuje právomoc ústavného súdu, ale iba v čase do rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní. Tejto situácii zodpovedá aplikácia § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje.

Ústavný súd preto zaujal názor (podobne napr. I. ÚS 358/09, III. ÚS 114/2010), že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti na ústavnom súde je sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o takomto mimoriadnom opravnom prostriedku.

Ústavný súd sa v daných okolnostiach musel zaoberať aj úvahou, aké dôsledky bude mať pre sťažovateľa prípadné posúdenie dovolania najvyšším súdom ako dovolania neprípustného. Pre tento prípad ústavný súd majúci na zreteli účel základného práva na súdnu ochranu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy konštatuje, že v prípade procesného rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní bude sťažovateľovi lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému uzneseniu krajského súdu č. k. 14 Co 571/2013-89 z 30. januára 2014 (porovnaj tiež rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54).

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa už ústavný súd nezaoberal ďalšími návrhmi formulovanými sťažovateľom v petite sťažnosti (návrh na odloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia, zrušenie napadnutého uznesenia, návrh na priznanie náhrady trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. apríla 2015